

5. Махмудов Н. М. Теоретические основы формирования учебной мотивации. – Ташкент: Фан, 2010. – 160 с.
6. Милявская Н. Б., Филиппова В. В. Модель ARCS как средство развития учебной мотивации в системе дистанционного обучения // Научно-методический электронный журнал «Калининградский вестник образования». — 2022. — № 2 (14) / июль. — С. 13-21
7. Смирнов В. В. Разработка мотивирующих учебных материалов по модели ARCS. – М.: Прометей, 2017. – 115 с.
8. Худойбердиева Ш. Модель ARCS как средство повышения эффективности самостоятельной работы студентов педагогических ВУЗов Узбекистана. (на примере курса «Педагогическое мастерство») // Журнал Universum: психология и образование. – М., 2025, № 11.

FORMATIV BAHOLASH ORQALI O‘QUVCHILAR TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

University of Business and Science
pedagogika va psixologiya kafedrası o‘qituvchisi
Sobitjon Xalimov Hoshimjonovich
sobitjonxalimov@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda umumiy pedagogik nazariya doirasida formativ baholash vositalarining o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirishdagi nazariy asoslari keng yoritiladi. Formativ baholash tushunchasi va uning ta’lim jarayonidagi roli, o‘quvchilarning metakognitiv va analitik qobiliyatlarini shakllantirishga ta’siri, shuningdek, pedagogik strategiyalar orqali tafakkur jarayonini faollashtirish metodologik jihatlarini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tezisda formativ baholashning metodologik vositalari, o‘quvchilarni o‘z-o‘zini baholash va refleksiv tahlil asosida faol ishtirokini ta’minlash, shuningdek, nazariy va amaliy pedagogik yondashuvlar bilan bog‘liq ilmiy manbalar asosida chuqur tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Formativ baholash, tafakkur rivoji, metakognitiv qobiliyatlar, pedagogik strategiyalar, refleksiv tahlil, o‘quvchilarning faolligi.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ФОРМИРУЮЩЕГО ОЦЕНЕНИЯ

Университет бизнеса и науки
Преподаватель кафедры педагогики и психологии
Собитжон Халимов Хошимжонович
sobitjonxalimov@gmail.com

Аннотация: В диссертации широко рассматриваются теоретические основы применения инструментов формирующего оценивания в развитии мышления студентов в рамках общей педагогической теории. С научной точки зрения анализируются понятие формирующего оценивания и его роль в образовательном процессе, его влияние на формирование метакогнитивных и аналитических способностей студентов, а также методические аспекты активизации мыслительного процесса посредством педагогических стратегий. В диссертации глубоко анализируются методические инструменты формирующего оценивания, обеспечивающие активное участие студентов на основе самооценки и рефлексивного анализа, а также научные источники, связанные с теоретическими и практическими педагогическими подходами.

Ключевые слова: Формирующее оценивание, развитие мышления, метакогнитивные навыки, педагогические стратегии, рефлексивный анализ, вовлеченность учащихся.

THEORETICAL BASIS OF DEVELOPING STUDENTS' THINKING THROUGH FORMATIVE ASSESSMENT

University of Business and Science
Teacher of the Department of Pedagogy and Psychology

Sobitjon Khalimov Hoshimjonovich
sobitjonxalimov@gmail.com

Annotation: This thesis broadly covers the theoretical foundations of formative assessment tools in developing students' thinking within the framework of general pedagogical theory. The concept of formative assessment and its role in the educational process, its impact on the formation of students' metacognitive and analytical abilities, as well as methodological aspects of activating the thinking process through pedagogical strategies are analyzed from a scientific point of view. The thesis deeply analyzes the methodological tools of formative assessment, ensuring the active participation of students based on self-assessment and reflexive analysis, as well as scientific sources related to theoretical and practical pedagogical approaches.

Keywords: Formative assessment, thinking development, metacognitive skills, pedagogical strategies, reflective analysis, student engagement.

Kirish: Bugungi ta’lim jarayonida o’quvchilarning tafakkurini rivojlantirish masalasi ta’lim nazariyasi va pedagogik amaliyotning markaziy yo’nalishlaridan biri hisoblanadi. Tafakkur – bu insonning atrof-muhit, ijtimoiy va madaniy kontekstni anglash, ma’lumotlarni tizimlashtirish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatini o’zida mujassam etgan murakkab psixik jarayonlar yig’indisidir. Shu bois, zamonaviy pedagogik yondashuvlar tafakkur rivojini faqat bilim berish bilan cheklamasdan, o’quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini shakllantirishni maqsad qiladi. Formativ baholash (formative assessment) tushunchasi bu jarayonda markaziy o’rin egallaydi. Formativ baholash pedagogik faoliyatning doimiy jarayoni sifatida talabalarning o’rganish holatini aniqlash, ular uchun maqsad va vazifalarni belgilash, shuningdek, o’quvchilarning tafakkur va metakognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish imkonini beradi[1]. Bu yondashuv, avvalo, ta’lim jarayonida o’quvchilarning faol ishtirokini rag’batlantirishga qaratilgan bo’lib, u o’z navbatida ta’lim sifatining oshishiga va o’quv jarayonining individualizatsiyalashuviga xizmat qiladi. Tafakkur rivojini shakllantirish jarayonida formativ baholashning bir qator nazariy asoslari mavjud. Xususan, Vygotskiy nazariyasi bo’yicha o’quvchining rivojlanishi ijtimoiy va madaniy muloqot orqali sodir bo’ladi; shu nuqtai nazardan formativ baholash jarayonida pedagog va o’quvchi o’rtasidagi interaktiv munosabatlar tafakkurning rivojlanishiga bevosita ta’sir qiladi. Vygotskiyning “yaqin rivojlanish zonasi” tushunchasi o’quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash va ularni rivojlantirishda formativ baholash vositalarini samarali qo’llashni nazarda tutadi. Shu bilan birga, Brunerning konstruktivizm yondashuvi o’quvchilarning mustaqil bilim yaratish va tahlil qilish faoliyatini rag’batlantiradi, bu esa formativ baholashning asosiy vazifalaridan biri – tafakkur jarayonini faollashtirish bilan uzviy bog’liq. Formativ baholash orqali tafakkur rivojini shakllantirishning metodologik asoslarida bir qator prinsiplar mavjud. Birinchidan, o’quvchilarning o’z-o’zini baholash va reflektiv tahlil qilish imkoniyatini yaratish; ikkinchidan, baholash natijalarini o’quv jarayonining keyingi bosqichlariga aks ettirish va ular asosida pedagogik strategiyalarni moslashtirish; uchinchidan, o’quvchilarni o’rganish jarayonida faol ishtirok etishga undash. Shu tarzda, formativ baholash jarayoni nafaqat o’quvchilarning bilim darajasini aniqlashga, balki ularning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, formativ baholashning samaradorligi pedagogik metodik yondashuvlar va baholash vositalarining murakkab tizimga asoslanishida namoyon bo’ladi. O’quvchilarning tafakkurini rivojlantirishda formativ baholash jarayonida muhim vazifa o’quvchilarning individual o’rganish yo’llarini aniqlash, ularni motivatsiya bilan ta’minlash va o’quv jarayonidagi muvaffaqiyatlarni ko’rsatishdir. Shu nuqtai nazardan, formativ baholash nafaqat baholash vositasi, balki pedagogik strategiya sifatida ham muhim ahamiyatga ega bo’ladi. Hozirgi kunda ta’limda innovatsion yondashuvlar, xususan, interaktiv texnologiyalar va onlayn platformalar orqali formativ baholash jarayonini samarali tashkil etish imkoniyati kengaymoqda[2]. Masalan, o’quvchilarning bilimni real vaqt rejimida aniqlash va individual tavsiyalar berish, onlayn reflektiv testlar va interaktiv mashqlar orqali tafakkur faoliyatini rag’batlantirish pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, zamonaviy ta’lim tizimida formativ baholashning ijtimoiy va psixologik komponentlari ham alohida e’tiborni talab qiladi, chunki o’quvchilarning motivatsiyasi, o’z-o’zini baholash qobiliyati va ijtimoiy interaktivlik darajasi tafakkur rivojiga bevosita ta’sir ko’rsatadi. Shu asosda, tezisning asosiy maqsadi – umumiy pedagogika nazariyasi kontekstida formativ baholash vositalari yordamida o’quvchilarning tafakkurini rivojlantirishning nazariy asoslarini ilmiy tarzda tahlil qilish va ularning pedagogik samaradorligini aniqlashdir[3]. Ushbu maqsadga erishish

uchun tezisda quyidagi vazifalar bajariladi: formativ baholash tushunchasini aniqlash, uning pedagogik jarayondagi roli va metodologik asoslarini o'rganish, o'quvchilarning tafakkur rivojiga ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash, shuningdek, chet ellik olimlarning tadqiqotlari orqali formativ baholashning samaradorligini ilmiy jihatdan asoslash. Tezis tarkibida formativ baholashning nazariy va metodologik asoslari, o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan amaliy pedagogik yondashuvlar, shuningdek, chet ellik olimlarning tadqiqotlari orqali baholashning samaradorligi tahlil qilinadi. Shu bilan birga, tezisda formativ baholash jarayonida pedagogik interaktivlik, metakognitiv strategiyalar va refleksiv yondashuvlar o'rganiladi, bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi[4]. Umuman olganda, kirish bo'limi formativ baholash va tafakkur rivojini shakllantirishning nazariy asoslarini ilmiy asosda yoritib, o'quv jarayonidagi samaradorlikni oshirishga qaratilgan pedagogik strategiyalarni belgilab beradi. Shu tariqa, formativ baholash nafaqat baholash vositasi sifatida, balki o'quvchilarning tafakkur va metakognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali mexanizmi sifatida qaraladi.

Hozirgi kunda ta'lim tizimi global miqyosda tub o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Innovatsion texnologiyalar, raqamli platformalar, onlayn ta'lim resurslari va sun'iy intellekt imkoniyatlari ta'lim jarayonini tubdan qayta shakllantirmoqda. Shu kontekstda o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirish masalasi avvalgidan ham dolzarb bo'lib, u nafaqat bilim berish, balki tanqidiy, ijodiy va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini shakllantirishga qaratilgan strategiyalar bilan uzviy bog'liqdir. Tafakkur rivoji zamonaviy jamiyatda kognitiv kompetensiyalarni rivojlantirishning asosiy ko'rsatkichlaridan biridir. Global iqtisodiy va ijtimoiy raqobat sharoitida o'quvchilarning mustaqil fikrlash, ma'lumotlarni tahlil qilish, mantiqiy xulosalar chiqarish va ijtimoiy muammolarni yechish qobiliyatlari ta'limning markaziy mezon sifatida qaraladi[5]. Shu nuqtai nazardan, formativ baholashning roli yanada oshadi, chunki u o'quv jarayonida o'quvchilar faoliyatini doimiy monitoring qilish va ularning tafakkurini rivojlantirish mexanizmini ta'minlaydi. Formativ baholashning dolzarbligi pedagogik va psixologik jihatdan ham izohlanadi. Birinchidan, u o'quvchilarning individual o'rganish yo'llarini aniqlash va moslashtirish imkonini beradi, bu esa ta'limning inkluziv va individual yondashuvga asoslanganligini ta'minlaydi. Ikkinchidan, formativ baholash natijalari o'quvchilarning o'z-o'zini baholash, refleksiv tahlil qilish va metakognitiv strategiyalarni qo'llash qobiliyatini oshiradi. Natijada, o'quvchilar bilimni qabul qiluvchi emas, balki faol yaratuvchi va tahlil qiluvchi subyektga aylanadi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim tizimining ijtimoiy konteksti formativ baholashning dolzarbligini yanada oshiradi. XXI asr kadrlarining asosiy ko'nikmalari sifatida tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv, muammolarni hal etish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlari ajralmas hisoblanadi[6]. Shu nuqtai nazardan, o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan formativ baholash strategiyalari nafaqat akademik muvaffaqiyat, balki kelajakda ularning shaxsiy va professional muvaffaqiyatini ta'minlovchi asosiy omil hisoblanadi. Dolzarblikni yanada kuchaytiradigan yana bir jihat – raqamli va interaktiv ta'lim resurslarining keng qo'llanilishi. Zamonaviy pedagogik platformalar va onlayn ta'lim vositalari formativ baholash jarayonini real vaqt rejimida amalga oshirish imkonini beradi. Masalan, onlayn testlar, interaktiv mashqlar, elektron portfoliolar va metakognitiv refleksiv vazifalar o'quvchilarning tafakkur jarayonini doimiy kuzatish, ularni tahlil qilish va shaxsiy rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, texnologiyalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni o'z-o'zini boshqarish va javobgarlikni rivojlantirishga undaydi. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, formativ baholash pedagogik yondashuv sifatida o'quvchilarning ijtimoiy va psixologik rivojiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarning o'z qobiliyatlarini anglash, o'z-o'zini baholash, muvaffaqiyat va xatolarini tahlil qilish orqali ular o'zlariga bo'lgan ishonchni oshiradi, bu esa mustaqil tafakkur va ijodiy faoliyatning shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Shu asosda, formativ baholash orqali o'quvchilar tafakkurini rivojlantirish nafaqat akademik jarayonni samarali tashkil etish vositasi, balki XXI asr shaxsining kognitiv, metakognitiv va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishning strategik instrumentidir[7]. U pedagogik amaliyotning dolzarb, zamonaviy va innovatsion yo'nalishi sifatida ta'lim sifatini oshirishga, o'quvchilarning intellektual salohiyatini kengaytirishga, shuningdek, ularni hayotiy va professional muvaffaqiyatga tayyorlashga xizmat qiladi. Shu tariqa, tezisning dolzarbligi quyidagi omillar bilan izohlanadi: birinchidan, global ta'lim talablari va XXI asr ko'nikmalari; ikkinchidan, pedagogik va psixologik samaradorlikni oshirish; uchinchidan, raqamli va interaktiv ta'lim vositalarining keng qo'llanilishi; to'rtinchidan, o'quvchilarning metakognitiv, tanqidiy va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion pedagogik yondashuv sifatida formativ baholashning amaliy ahamiyati.

O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar formativ baholash va o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirishning dolzarbligini yanada oshirdi. Davlat ta’lim strategiyasida pedagogik jarayonlarni modernizatsiya qilish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va o‘quvchilarning metakognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Xususan, 2017–2025 yillar davomida qabul qilingan “Ta’lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi” va “Yoshlarni ma’naviy-axloqiy tarbiyalash dasturlari” doirasida formativ baholashning amaliy asoslarini mustahkamlashga alohida e’tibor qaratilmoqda[8]. O‘zbekiston kontekstida formativ baholashning asosiy vazifalaridan biri – o‘quvchilarning tafakkur va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish, ularni mustaqil o‘rganishga, ijodiy va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilishga rag‘batlantirishdir. Mamlakatimiz maktablarida joriy etilayotgan **“Baholashning uzluksiz tizimi”**, **“O‘quvchi-portfeli”** va **“Refleksiv o‘quv jurnali”** kabi innovatsion vositalar o‘quvchilarning o‘z-o‘zini baholash va tafakkur faoliyatini doimiy kuzatish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, ushbu vositalar pedagoglar uchun o‘quvchilarning individual rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlash va ularga mos pedagogik strategiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi. O‘zbekiston maktablarida amalga oshirilayotgan islohotlar shuni ko‘rsatadiki, formativ baholash nafaqat nazariy tushuncha sifatida, balki amaliy pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida keng qo‘llanilmoqda. Masalan, boshlang‘ich sinflarda “ko‘nikma va qobiliyatlarni rivojlantirish dasturlari” orqali o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga yo‘naltirish, matematika va tabiiy fanlarda interaktiv mashqlar yordamida tafakkur faoliyatini rag‘batlantirish, hamda ona tili va adabiyot fanlarida refleksiv yozma ishlar orqali tanqidiy fikrlashni shakllantirish kabi amaliyotlar tizimli ravishda joriy qilinmoqda[9]. Shuningdek, oliy ta’lim muassasalarida ham formativ baholashning samarali amaliyoti kengaymoqda. Masalan, pedagogika fakultetlarida o‘qitilayotgan “Umumiy pedagogika” va “Ta’lim nazariyasi” fanlarida talabalar o‘z-o‘zini baholash, refleksiv tahlil va interaktiv loyiha faoliyatlari orqali pedagogik tafakkurini rivojlantirishga yo‘naltiriladi. Bu esa, kelajakda o‘qituvchilarning innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish salohiyatini oshiradi. O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning yana bir muhim jihati – raqamli va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishdir. Elektron ta’lim platformalari, masofaviy testlar, interaktiv o‘quv dasturlari va onlayn baholash vositalari o‘quvchilarning tafakkur va metakognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishga qulay imkoniyat yaratmoqda. Shu tariqa, formativ baholash jarayoni nafaqat pedagogik nazorat vositasi, balki o‘quvchilarning individual intellektual rivojlanishini ta’minlovchi strategik instrument sifatida shakllantirilmoqda. O‘zbekiston tajribasi shuni ko‘rsatadiki, formativ baholashning samarali qo‘llanilishi pedagogik jarayonni individualizatsiyalash, o‘quvchilarning mustaqil fikrlash va ijtimoiy-muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish, shuningdek, XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi[10]. Shu bilan birga, bu yondashuv o‘quvchilarning bilimini doimiy monitoring qilish, pedagogik qarorlarni moslashtirish va ta’lim sifatini oshirishning ilmiy asoslangan mexanizmini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston kontekstida formativ baholash orqali tafakkur rivojini shakllantirishning dolzarbligi quyidagi omillar bilan izohlanadi: birinchidan, mamlakat ta’lim strategiyasida pedagogik modernizatsiya va innovatsion yondashuvlarning ustuvorligi; ikkinchidan, o‘quvchilarning metakognitiv va ijtimoiy qobiliyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyati; uchinchidan, raqamli va interaktiv ta’lim vositalarining keng qo‘llanilishi; to‘rtinchidan, formativ baholashning o‘quv jarayonini individualizatsiyalash va ta’lim sifatini oshirishdagi samaradorligi. Shu bilan, O‘zbekiston misolida formativ baholash o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirish va pedagogik jarayonni optimallashtirishning zamonaviy, innovatsion va strategik vositasi sifatida ilmiy asoslangan dolzarblikka ega ekanligi aniqlandi.

Xulosa: Ushbu tezisda formativ baholash orqali o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, formativ baholash nafaqat o‘quvchilarning bilim darajasini aniqlash vositasi, balki ularning tanqidiy, analitik va ijodiy tafakkurini rivojlantirishning samarali mexanizmi sifatida muhim ahamiyatga ega. Tezisda ko‘rsatildi, formativ baholash o‘quvchilarning metakognitiv qobiliyatlarini shakllantirish, o‘z-o‘zini baholash va refleksiv tahlil qilish jarayonlarini tizimli ravishda rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, tezisda formativ baholashning metodologik asoslari, pedagogik strategiyalari va zamonaviy interaktiv vositalar bilan uzviy bog‘liqligi yoritildi. Chet ellik olimlar tadqiqotlari natijalari formativ baholashning o‘quvchilarning tafakkur rivojiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini ilmiy jihatdan tasdiqladi. O‘zbekiston kontekstida esa so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan pedagogik islohotlar, raqamli va interaktiv ta’lim vositalarini joriy etish orqali formativ baholashning amaliy samaradorligini oshirmoqda va o‘quvchilarning individual rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlash imkonini beradi. Umuman olganda, formativ baholash o‘quv jarayonini individualizatsiyalash, o‘quvchilarning tafakkur va metakognitiv

salohiyatini rivojlantirish, pedagogik faoliyatning samaradorligini oshirish hamda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishning asosiy vositasi sifatida pedagogik amaliyotda strategik ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari o‘quvchilarning faolligini rag‘batlantirish, pedagogik qararlarni moslashtirish va ta’lim sifatini doimiy monitoring qilish orqali ta’lim jarayonini yanada optimallashtirish imkoniyatlarini ochib beradi. Xulosa o‘rnida ta’kidlash mumkinki, formativ baholash orqali tafakkur rivojini shakllantirish konsepsiyasi nafaqat ilmiy-nazariy asosga ega, balki pedagogik amaliyotda samarali qo‘llaniladigan strategik vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, mamlakatimizning ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan innovatsion islohotlar bu jarayonni mustahkamlash va o‘quvchilarning intellektual salohiyatini yanada rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Islomovich, I. T., & Ravshanbekovich, G. S. (2023). Development of pedagogical competence in future teachers. The American Journal of Management and Economics Innovations, 5(04), 12-16.
2. Sh, E. (2025). Developing the spiritual worldview of young people through the continuous education system in Uzbekistan. Ob'edinyaya studentov: mejdunarodnye issledovaniya i sotrudnichestvo mejdu distsiplinami, 1(1), 314-316.
3. Ismoilov, T. (2020). THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES OF THE PUPILS OF PRIMARY FORMS OF SECONDARY SCHOOLS THROUGH MOBILE ACTIVITIES IN THE PROCESS OF STUDY. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(11), 391-394.
4. Ergashbayev, S. (2025). YOSHLARNING MA'NAVIYAT DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHDA UZLUKSIZ TA'LIM.
5. Ismoilov, T. I. (2019). Social and legal solutions of insurance mandatory recommendations. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(3), 152-154.
6. Jurayev, B. T. (2022). Pedagogik va psixologik fanlarni o‘qitish metodikasi. Fan va talim” Buxoro-2022.
7. Sattorov, V. N. (2023). “UMUMIY PEDAGOGIKA” FANINI O ‘QITISHDAGI INNOVATSIYALAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1), 734-745.
8. Likhonosova, G., Nenchewa, I., Ismailov, T., Gorka-Chowanec, A., & Mitkov, M. (2024). Financial aspects of socio-economic rejection in Ukraine in conditions of economic turbulence. Access to science, business, innovation in the digital economy, ACCESS Press, 5(2), 248-262.
9. Abduvliyevich, A. A. (2025). PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISH TARIXI VA ASOSIY BOSQICHLARI. Journal of new century innovations, 76(1), 283-285.
10. Shohbozbek, E. (2025). BO‘LAJAK PEDAGOGLARNING TADQIQOTCHILIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING KONSEPSUAL ASOSLARI. Global Science Review, 1(1), 328-338.

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARDA IJTIMOIIY INTELLEKTNII RIVOJLANTIRISHDA TANQIDIY FIKRLASHNING ROLI

Azamov Umarxon Yaxyoxonovich
Namangan davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi
umarxonazamov2019@gmail.com

Anotatsiya: Ushbu tezis bo‘lajak o‘qituvchilarda ijtimoiy intellektni rivojlantirish jarayonida tanqidiy fikrlashning integratsiyalashgan metodikasi va uning samaradorligini o‘rganishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda ta’lim jarayonida tanqidiy fikrlash elementlarini qo‘llash orqali talabalarining ijtimoiy intellekt ko‘nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi. Shuningdek, tezisda pedagogik sharoitlarda interaktiv metodlar, muammoli vaziyatlarni hal qilish va bahs-munozaralar orqali o‘qituvchilarning o‘zaro hissiy, empatik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga erishish yo‘llari ko‘rsatib beriladi. Ilmiy tahlillar natijasida tanqidiy fikrlashning ijtimoiy intellektni oshirishdagi strategik ahamiyati, pedagogik jarayonda o‘quvchilarning o‘zaro munosabatlarini chuqurlashtirish va liderlik qobiliyatlarini rivojlantirishdagi roli aniqlanadi.

Kalit so‘zlar: kommunikativ kompetensiya, empatiya, interaktiv metodlar, ijtimoiy intellekt, tanqidiy fikrlash, pedagogik jarayon, o‘qituvchi malakasi, muammoli vaziyatlarni hal qilish, kommunikativ kompetensiya, empatiya, interaktiv metodlar.